

Тролейбусом до Хрещатика

Бережний Василь Павлович

На тому боці зупинився тролейбус, одні пасажири виходили, інші заходили, а Льоня нетерпляче переступав з ноги на ногу, ждучи, коли проїдуть машини. І треба ж отак: підійшов до кіоска купити газету — жодної машини не було, а як тільки рушив до зупинки тролейбуса — де й узялися! Шурхотять одна за одною, ех, утече вагон, а він же чекав на нього хвилини п'ятнадцять!..

Стояв, як на голках, зиркав у всі боки, і очі схоплювали все — і криваве небо на заході, куди текла вулиця, і сутінки парку, на тлі якого червонів довгастий вагон тролейбуса. Вагон уже здригався в передчутті руху, з лівого боку вже замиготіли поворотні сигнали, от-от зачиняться двері... Нарешті прошмигнула остання машина, і Льоня кинувся через багрянчу річку асфальту. Навдивовижу легко, наче одним кроком, перелетів дорогу і скочив на приступку саме тієї миті, коли двері зачинялися. Його стукнуло, та удар був не дуже сильний, хоч і віддало в грудях. Двері відпустили, і Льоня, стримуючи важке дихання, сів на вільне сидіння.

Вагон похитнуло, і Льоня відчув, що його трохи нудить. Послабив краватку, розстебнув комір сорочки. За вікнами у якійсь дивній каруселі кружляли дерева парку, стовпи із сліпими ліхтарями. Згущувались сутінки, проте у вагоні світла чомусь не вмикали.

Льоня намацав у кишені монету, звичним рухом подав пасажирові, що сидів поперед нього, з проханням передати на талон. Але той зовсім не реагував, навіть не зворухнувся. Це здивувало Льоню. Окинув поглядом салон і побачив, що всі пасажири якісь не такі. Щось було незвичне в їхніх позах — напруженість і водночас байдужість. Ні розмов, ні жестів, — сидять, як манекени, кожен сам по собі. Навіть не дивляться одне на одного, і очі неначе скляні, без ніякого виразу.

Що це за вагон? Що це за пасажири?

Льоня відчув, як його проймає страх. Безпричинний страх наливає все тіло, затуманює голову, і ніяк не можна второпати, що сталося з цими людьми, чому вони так дивно поведуться. А може, це й не люди? Може, інопланетяни чи роботи? Але якщо вони обрали собі личину людей, то мусять і триматися відповідно!

Вагон різко труснуло, і один пасажир з переднього бокового сидіння упав на підлогу.

Ніхто уваги не звернув. Наче його тут не було й нема, наче то не один з них лежить у проході, підвернувши під себе руку, і стукається головою об підлогу при кожному струсі вагона. Мертвий?

Льоня поспішив проходом, точніше сказати — хотів поспішити. Ноги чомусь стали страшенно важкими, підошви наче прилипли до підлоги, і їх важко було відірвати. Безконечно довго, натужно рухався він по вагону і таки дійшов. Потерпілому нічого не сталося. Підняв його, посадив на сидіння в куток, якраз біля кабіни водія. Краєм ока помітив: пасажири, як по команді, осклабили зуби — посміхнулися. І знову хвиля страху обдала Льоню холодом. Люди це чи не люди? Зовні — наче люди, тільки худючі, кістляві. А вираз очей...

Льоня заглянув у кабіну — на кріслі водія сиділа жінка — теж сама шкіра й кістки. Пальці її ущепірились у кермо так, що аж кісточки побіліли. Оголене коліно, по якому Льоня ковзнув поглядом, було неприємно вугласте, наче дерев'яне.

Знову витяг монету, простяг водійці:

— Дайте талон.

Жінка навіть не повернула голови, ніби й не чула. Льоні здалося, що, може, він і не сказав, а тільки подумав про талон. Тому повторив, старанно виштовхуючи слова неслухняними губами:

— Дайте талон.

І кинув монетку в картонну коробочку, що стояла під правою рукою водійки. Вона блимнула на нього білками, на коротку мить її тонкі губи розтягнулися в зловтішній посмішці і знову стулились. Чи, може, це йому привиділось?

Талона водійка не дала, і Льоня подумав, що їй саме не можна полишити кермо. Авжеж не можна — вагон різко хитнуло в один, потім у другий бік. Поглянув у вікно — промайнула колонида стадіону «Динамо», і тролейбус повернув на Петровську алею, он уже на тлі неба чорніє арка пішохідного мосту...

Аварія? Мабуть що так, бо тут же тролейбуси не ходять, тут немає лінії...

— Що сталось? Мені треба на Хрещатик! — скрикнув Льоня, але голосу свого не почув.

А водійка, певне, почула, бо швидко, всього лише на мить повернула голову, хльоснула хижим поглядом і зловтішно посміхнулася. Пасажири сиділи, як і раніш, незворушно, тільки похитувались синхронно з вагоном. Їх, здається, не обходило ніщо: ні оця шалена водійка, ні маршрут.

Льоня ніяк не міг второпати ситуації, наче був оглушений. Добре ж бачив, що тут щось не те, що це якесь божевілля, що треба негайно вискакувати з цього вагона, бо він от-от розіб'ється, але не міг зрушити з місця свого обважнілого тіла.

А вагон справді зійшов з асфальту і, ламаючи кущі та дерева, котився схилом униз, у прірву, де широкою смугою темніє Дніпро...

— Двері! Двері! — закричав Льоня. — Відчиніть двері!

Жінка ще дужче ущепірилась в кермо, і Льоня побачив, що її тіпає сміх. Тоді він підняв руку, щоб повернути запобіжну ручку вгору, над самими дверима. Досить штовхнути її, як двері відчиняться, а тоді... Але вагон так хитало, що ніяк не можна було вхопитися за ту ручку... Посував долоню по стіні — ось-ось вхопиться, та вагон кидало з тераси на терасу, і рука відскакувала. Перед очима миготіло зелене віття, тролейбус летів донизу з великою швидкістю, але темна смуга Дніпра не ближчала. Може, він ще встигне відчинити ці кляті двері?

Стогнувши від безсилої люті, знову і знову підсував руку до того запобіжника, підкрадався, щоб ухопити, наче якогось хитрого звірка, що кожного разу відскакує від пальців. Це було нестерпно тяжко, але він не кидав своїх спроб, добре знаючи, що врятуватися можна тільки так — вискочивши з вагона.

Судомно скрючені пальці таки вхопилися за металевий язик, двері з шипінням відчинилися, і Льоня випав з вагона. Шпичаки зламаних кущів-обпекли вогнем, гарячі пелюстки приклеїлись до самісінького тіла. Льоня тяжко застогнав і впав у забуття.

* * *

Професор полегшено зітхнув і витер хусточкою чоло. — Слава богу, криза минула. Тепер ми його не втратимо... Де підібрали?

— Десь на Печерську, — відповіла медсестра, пораючись біля пацієнта, що нерухомо лежав на операційному столі. — Збило машиною посеред вулиці. Хотів швидше сісти в тролейбус.

Професор мимохіть окинув поглядом її постать — вже не молода, під очима «гусячі лапки», обличчя втомлене. «І як це в неї так добре виходить? — подумав, пригадавши, як медсестра припадала губами до губ пацієнта, вдихаючи йому життя. — Якби не вона — ніяка апаратура не допомогла б... Житиме! Ще, можливо, провалюватиметься в безпам'ять, але то нічого... Криза минула, житиме, от тільки чи розповідь про своє побачення зі смертю?..»

Уголос трохи сухувато сказав:

— Тепер можете відпочити, ніч минула.

— Ох і піч... — Вона якось болісно усміхнулась. — Я вже боялась... Хоч і клінічна, але ж смерть... Правда, отой ще тяжчий був — молодий поет...

— З Кіровограда?

— Здається. Тоді ви теж...

— Що ми? — скинув бровами професор. — Ми тільки допомагаємо боротися... Головне — життєві ресурси організму.

— Авжеж...

Медсестра вимкнула світло. Реанімаційну палату виповнило сине київське світання.

Повіки пацієнта стрепенулися, він розплющив очі і тихо спитав:

— А тролейбус де?

— Не хвилюйтеся, все гаразд. — Звичним жестом професор взявся перевіряти пульс.

— Я їхав тролейбусом до Хрещатика...

— Ну, ну... — Професор обернувся і виразно поглянув на медсестру. Вона миттю ввімкнула запис і подала мікрофон. Почалася ще одна мандрівка в глибини психіки, як називає професор свідчення тих, що побували по той бік життя...

Ранок уже палахкотів над Києвом.

Постійна адреса: http://ukrlit.org/berezhnyi_vasyl_pavlovykh/troleibusom_do_khreschatyka